

Boeiende bermen tijdens estafette van

IVN Gulp & Geul (zondag 13 maart 2005).

Alle tekst was tijdig naar de pers en deze zorgde voor de diverse stukjes in de media. De ervaringen een week eerder in Vaals met 52 deelnemers belooft veel voor het vervolg door onze afdeling. Het koude voorjaar met en in de sneeuw speelde dus niet alleen Vijlen-Vaals parten maar desondanks waren er diverse lentebodes waar te nemen. Een week later werd een droge zondag voorspeld maar de 21 belangstellenden en de 2 honden in Gulpen zullen deze zondag beslist anders hebben ervaren. De gidsen van IVN Gulp & Geul hadden de route verkend maar waren ook meermalen keren door

sneeuwbuien overvallen. Gezien het weer was het logisch om het accent minder op het bloeiende gedeelte en meer op het boeiende karakter van bermen te leggen. Aanpassen is immers een van de belangrijkste eigenschappen van een IVN gids.

Op de verzamelplek in Gulpen een vertrouwd beeld. Gids Mathilde duikt zoals gebruikelijk, bedeesd en ook verlegen, weg achter het grote affiche dat Tineke (de Jong) tijdig probeert te plaatsen. De wind is hevig en dat verklaart mogelijk ook waarom Mathilde dekking zoekt achter het affiche. De andere gids was al enkele keren op een sok en een schoen achter de weg gewaaid IVN-paraplu aangehold. Een andere gids zorgde met haar hilarische reactie voor veel open ramen in de buurt waar men graag even mee wilde genieten. Het touw van Tineke (haar auto is een winkel van Sinkel) om de affiche vast te leggen bleek slechts even afdoende maar gelukkig stroomden de deelnemers geleidelijk toe. Een korte vraag waar de deelnemers vandaan komen leverde een scala aan Limburgse plaatsen op zoals: Brunssum, Margraten, Sittard, Herkenbosch en zelfs Bergen (boven Venlo in Noord Limburg). Meest genoemde reden was vrij eenvoudig: men wilde elders en dus buiten de bekende of vertrouwde omgeving kennis maken met een fraaie omgeving. Het is dus logisch (?) dat zij hiervoor het warme (!) Zuiden kiezen.

Met een temperatuur van 4 a 5 graden en enkele inleidende woorden vertrekt de stoet vol goede moed via een pad langs de Gulp. Meteen is er aandacht voor deze beek of rivier, het overbekende Cartils en knotwilgen. Even later lopen we in een allee, omringd door majestueuze beuken. Rondkijkend zien we o.a. vele kleine of jonge beukenboompjes, een onlangs afgezaagde beuk (volgens een expert uit Herkenbosch ca. 90 jaar oud) en enkele stammen vol met zwammen. Kasteel Neubourg biedt genoeg aanknopingspunten om in te gaan op de historie, de restauratie, de naam, enz. Even verder biedt een gat in de muur een blik op wat eens een fraaie tuin en een kas moet zijn geweest. Hekwerken geven aan dat de

restaurant in gang is gezet maar de muren rond het complex zijn bijzonder boeiend. Een ideale plek voor warmteminnende varentjes en diverse (gele) korstmossen.

Even later volgen we een pad dat ons brengt bij het gesloten voormalige attractiepark Foreldorado te Euverem. Via een parkeerplek gaat het al spoedig links een holle weg omhoog uit het dal van de Gulp naar het plateau. We zien op dit stukje o.a. enkele dassenburchten, vuursteen, löss, wissels, prachtige stobben, restanten van verdroogde paddestoelen, prachtige zilveren pluimen van de bosrank (*Clematis vitalba*), de eerste van vele exemplaren gevlekte aronskelken (*Arum maculatum*) en de restanten (brug) van wat tussen beide wereldoorlogen een trots voor de regio was: de tramverbinding tussen Aken en Maastricht (Limburgse Tramweg Maatschappij ofwel LTM). Ook elders in de regio zijn er voldoende restanten terug te vinden zoals stations, taluds, naamgeving, stukken verharding en verhogingen in weilanden, enz.

Boven, bij een joekel van een manege, blikken we even terug en hebben een grandioze kijk over een heel groot deel van de regio. Naar rechts zien we het dal richting Slenaken en met België in de verte. Naar links zijn o.a. de molens van het

windmolenpark nabij de grensovergang Heerlen-Aken duidelijk zichtbaar. Een ideale kans om even in te gaan op de geologische ontwikkeling van het gebied. Het zgn. heuvelland van Zuid Limburg blijkt eigenlijk een restant te zijn van wat het water na miljoenen jaren veroorzaakte ofwel achterliet. Het zijn geen heuvels die het landschap vormen maar dalen die de vlakke tekenen. De afgevoerde bodem ligt in het noorden als fundament voor de rest van Nederland. In de loop van miljoenen jaren zijn dus vele miljarden kubieke meters noordwaarts gevoerd. Geleidelijk werd het noorden bewoonbaar en toen kwam de tweede golf vanuit het zuiden: de mensen die naar nieuwe gebieden emigreerden. De conclusie van een der deelnemers is kort en bezit een forse kern van waarheid: Zonder Zuid Limburg zou er geen noorden bestaan en zouden er zelfs geen noordelingen wonen. Van mijn kant was er geen protest op deze stelling.

Via een holle weg dalen we weer links naar het dal van de Gulp en belanden in buurtschap de Del met o.a. kasteelhoeve Groenendaal (maar de dialectbenaming Grondel geniet binnen de regio meer bekendheid). Even ingaan op het ontstaan van holle wegen en de relatie tussen mannetjes en vrouwtjes bij de Hazelaar. De intieme details van deze toelichting van Mathilde bespaar ik onze lezers want ik had of kreeg steeds meer rode oortjes. Beneden moesten we even diverse waterwerken toelichten en hun relatie met hoger gelegen opvangbassins. Er stond nog steeds een stevige en vooral koude wind en we probeerden snel het stukje asfalt te verlaten.

Een glibberig pad met af en toe enkele treden bracht ons weer naar een plateau en een fraai stukje bosrand. Een ree doet wat het geleerd heeft, wegvluchten in het struikgewas maar haar witte kont blijft nog een tijdje zichtbaar. Enkele speciale tourniquets laten ons een pad langs de bosrand volgen. We passeren een vrij forse vijver welke deel uitmaakt van de waterbeheersing in dit golvend landschap. Ook

hier weer aandacht voor korstmossen en de meer gebruikelijk mossoorten. Een forse groeve krijgt nog wat toelichting en de begroeiing blijkt nog steeds in winterslaap alhoewel die

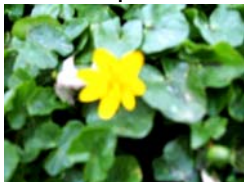
aronskelken weer massaal de grond uit spuiten. Enkele knotwilgen schreeuwen om een beurt en een omgevallen boom is goed genoeg voor een kiek van een lunchende deelnemer. Even een fikse klim en we staan op het plateau met een fraai overzicht over de Hopvelden van een lokale brouwerij. Weer genoeg aanknopingspunten voor een stukje toelichting. Tussen en langs ontelbare aantallen fruitboompjes van deze teler gaat het uiteindelijk richting Reijmerstok. Uiteraard gaan we even in op hoog- en laagstam alsmede een stukje historie van

de fruitteelt. Dit sluit weer mooi aan bij de jaarlijkse Bloesemtochten door en rond hoogstamboomgaarden.

Op dit open gedeelte wordt de groep overvallen door een fikse en bijzonder fel striemende hagelbui welke behoorlijk pijnlijk onze gezichten bombardeerde met honderden ongewoon harde projectielen. Kragen, jassen, handschoen, handen en zelfs stukken boomschors gaan omhoog om het gezicht enigszins te beschermen voor de felle hagelinslagen. Ieders tempo ging duidelijk omhoog en een bushalte nabij zou waarschijnlijk een ongekend aantal reizigers kunnen hebben verwelkomen. Nabij die halte kwam er een einde aan de bui en even later liepen we alweer onder begeleiding van een redelijk blauwe lucht met een nog zwak maar voelbaar zonnetje. Het werd dus weer snel minder wit en minder koud. Niemand klaagde over deze laatste weerswisseling.

Na het oversteken van de doorgaande weg in Reijmerstok gaat het spoedig naar links. Een kruis roept meer vraagtekens op dan de tekst ons voorschotelt en Mathilde heeft behalve

een bloeiende toverhazelaar ook nog een tweetal braakballen gevonden. Een van beide wordt, tot afgrijzen van sommigen, ter plekke uitgeplozen en voorzien van wat informatieve teksten. Een landweg leidt ons naar de provinciale weg richting grensovergang De Plank. Met de nodige voorzichtigheid steken we deze brede weg over en dan gaat het richting Termaar, een gehucht binnen de gemeente Margraten. We

ontdekken bloeiende madeliefjes en een enkel bloeiend plantje dat we kennen als speenkruid. We gaan in op de Limburgse kriek en de Eckelraadse virusziekte. We soppen onze hand in een veelbelovend gat in een kriek maar vinden er geen nest maar wel drab. Een holle wilg laat ons vertellen over uilen, sapstromen, en de betekenis van die dunne, watertransporterende buitenkanten. De vele maretakken links en rechts zorgen voor veel synoniemen (o.a. vogellijm, mistletoe, kerstgroen, heksenbezems en haamsjeut) en een verhaal over de groeiwijze van deze parasiet. De zuidelijk gelegen berm geven de aanwezigheid aan van muizen en dus van roofvogels. Persoonlijk hebben we de bewoners niet gezien maar de hopen klei, de gaten en de sporen waren duidelijk aanwezig voor het geoefende oog. De insectenwereld weet natuurlijk ook te profiteren van de eerste warme momenten maar wordt alvast bespiedt door hongerige vijanden zoals muizen. Ook (roof)vogels ontdekken dat zuidelijke berm meer en eerder mogelijkheden voor insectenleven en dus ook voor

prooidieren bieden. Blijkbaar beschikken zij behalve hongerige magen ook over geoefende ogen.

Termaar blijkt een agrarisch verleden te hebben want bijna alle boerderijen zijn er vertimmerd tot bijzonder mooie wooneenheden in een zeer fraaie en rustige omgeving.

Tientallen verbouwde panden later gaat het uiteindelijk naar rechts en belanden we bij ons eindpunt aan de Rijksweg. We zijn wat vroeg en de groep is maar al te blij om bij een oriëntaals wokparadijs een kop koffie te krijgen. We praten niet over de toename van het toiletgebruik. In dit restaurant reikt onze voorzitter de estafettestok en de cilinder met inhoud (ervaringen tijdens de tocht) over aan Willy Heijenrath van IVN Margraten. Niet alleen wij waren op tijd in Margraten, zelfs de bus was op tijd om onze mensen naar Gulpen te

vervoeren. Zo blijkt het Openbaar Vervoer meer mogelijkheden te bieden als men een beetje plant. Onze deelnemers uit Herkenbosch hadden die ochtend in Margraten geparkeerd en kwamen met de bus in Gulpen. Nu konden zij zo in hun voertuig stappen voor hun lange thuisreis. Achteraf kregen de gidsen diverse impressies van onze deelnemers: Prachtig, koud, avontuurlijk, heerlijk, totaal anders, goede uitleg en toelichting, gezellige sfeer, prettige gidsen, je leert kijken, enz. De korte evaluatie van beide gidsen is uiterst simpel: uitermate tevreden over het verloop van deze dag! IVN Gulp & Geul meld zich alvast aan voor een soortgelijke activiteit in 2006.